

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยเมื่อปี 2540 ส่วนหนึ่งเกิดจากปริมาณเงินที่ไหลเข้าจำนวนมาก เพื่อหากำไรจากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย และจากตลาดหุ้น ขณะเดียวกันก็มีการใช้เงินผิดประเภท เพราะสถาบันการเงินกู้เงินระยะสั้นจากต่างประเทศมาปล่อยกู้ระยะยาว และการปล่อยสินเชื่อก็ไม่ก่อให้เกิดการผลิตที่แท้จริงขึ้นในระบบเศรษฐกิจ จนทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ขึ้น นั่นคือราคาหลักทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์มีราคาสูงกว่าปัจจัยพื้นฐาน ขณะที่ราคาสินค้าอื่นไม่เปลี่ยนแปลง จึงทำให้อุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะมีการนำเข้าสินค้าในปริมาณและมูลค่าที่สูงกว่าการส่งออก ส่งผลให้ค่าเงินบาทลดลง เมื่อถูกโจมตีค่าเงิน ระดับทุนสำรองระหว่างประเทศของไทยก็ไม่เพียงพอที่จะพยุงค่าเงินบาทตามระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ไว้ได้ และทำให้ต้องกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ จนต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน มาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวแบบมีการจัดการ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 (สมชัย จิตสุชน, 2552)

วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ส่งผลกระทบต่อภาคการเงินอย่างรุนแรง นอกจากนั้นยังทำให้ระบบเศรษฐกิจของไทยถดถอยติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี โดยเฉพาะในปี 2541 ที่ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (GDP) ติดลบถึง 2.24 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 1.1) ขณะที่ปริมาณเงินในระบบก็ลดน้อยลง เพราะการไหลออกของเงินทุน ส่วนการส่งออกก็ไม่สามารถเป็นตัวกระตุ้นอุปสงค์รวมภายในประเทศต่อไปได้ เพราะความถดถอยของภาวะเศรษฐกิจโลก และความได้เปรียบของกลุ่มแข่งขัน ซึ่งสามารถส่งออกสินค้าในราคาที่ถูกลงกว่า รัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทแทนที่ภาคเอกชน ด้วยการกระตุ้นอุปสงค์รวมภายในประเทศ ผ่านการใช้จ่ายตามโครงการต่าง ๆ โดยเลือกใช้งบประมาณแผ่นดินแบบขาดดุลมาในระยะต่อมา ที่สำคัญคือ ได้มีการกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจด้วย เช่น เงินกู้จากรัฐบาลญี่ปุ่นในการพยุงเศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่า งบมิยาซาวา (Miyazawa Plan) ในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ช่วงปี 2541 ประมาณ 4 หมื่นล้านบาท มีผลให้งบประมาณขาดดุลกว่า 120,000 ล้านบาท (ตารางที่ 1.1) และการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยวิธีการโอนเงินจากภาครัฐไปสู่ภาคประชาชนในรูปของเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในสมัยรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี 2544-2549 เกือบ 1 แสนล้านบาท มีผลให้งบประมาณขาดดุลมากที่สุดในปี 2545 กว่า 154,000 ล้านบาท (ตารางที่ 1.1) โดยผ่านทางโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพักการชำระหนี้ของ

เกษตรกร โครงการธนาคารประชาชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการบ้านเอื้ออาทร เป็นต้น และแผนลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ต่าง ๆ เช่น โครงการรถไฟฟ้ามหานคร โครงการระบบโลจิสติกส์ ซึ่งมีมูลค่ารวมกันสูงถึง 1.7 ล้านล้านบาท เพื่อรักษาไม่ให้อุปสงค์รวมมีผลตกต่ำลง

นโยบายทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลภายใต้การนำของนายสมัคร สุนทรเวช ตั้งแต่ มกราคม 2551 ส่วนใหญ่เป็นนโยบายที่ต่อเนื่องมาจากรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร เช่น พักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี ประกาศปีท่องเที่ยวไทย ประทับใจไทยแลนด์ ให้ปี 2551-2552 เป็นปีการท่องเที่ยวไทย เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมการพัฒนาและต่อยอดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระยะที่ 2 ส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ ปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เป็นต้น (สมชัย จิตสุชน, 2552)

ในเดือนกันยายน 2551 ได้เกิดวิกฤตการณ์สถาบันการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ส่งผลถึงระบบสถาบันการเงินของประเทศต่าง ๆ ในโลก ถึงแม้ว่าเหตุการณ์จะไม่ได้มีผลต่อสถาบันการเงินของประเทศไทยโดยตรง แต่ก็มีผลกระทบให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนของต่างชาติออกจากประเทศในช่วงดังกล่าว ความเสียหายต่อระบบการเงินอย่างรุนแรงได้ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอีกหลายประเทศในยุโรปเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย หลายอุตสาหกรรมในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ การบิน อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ประสบปัญหาทางการเงินถึงขั้นที่อาจล้มละลาย และได้มีการปลดคนงานออกแล้วเป็นจำนวนหลายล้านคน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2552)

ตารางที่ 1.1 ผลผลิตภายในประเทศเบื้องต้น รายได้ และรายจ่ายรัฐบาล ปีงบประมาณ 2540 – 2551

หน่วย : ล้านบาท

ปี งบประมาณ	ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น ¹ (GDP)		รายจ่ายรัฐบาล ²	รายได้รัฐบาล ²	ดุลงบประมาณ ²
	มูลค่า	อัตราการ ขยายตัว (%)			
2540	4,732,610	-	906,641	844,249	- 62,392
2541	4,626,447	- 2.24	848,029	727,393	- 120,636
2542	4,637,079	0.23	838,711	709,927	- 128,784
2543	4,922,731	6.16	859,761	748,105	- 111,656
2544	5,133,502	4.28	901,529	769,448	- 132,081
2545	5,450,643	6.18	1,003,600	848,707	- 154,893
2546	5,917,369	8.56	979,506	966,841	- 12,665
2547	6,489,476	9.67	1,140,110	1,127,153	- 12,957
2548	7,092,893	9.30	1,245,181	1,264,928	19,747
2549	7,841,297	10.55	1,395,283	1,339,691	- 55,593
2550	8,493,311	8.32	1,574,967	1,444,718	- 130,249
2551	9,102,785	7.18	1,633,404	1,545,837	- 87,568

ที่มา : 1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

จากการแถลงนโยบายของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 ได้มีนโยบายเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจที่กำลังประสบปัญหาเป็นการเร่งด่วน โดยจัดทำเป็นแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะสั้นที่ครอบคลุมภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการและการท่องเที่ยว ภาคการส่งออก ภาคอสังหาริมทรัพย์ การสร้างงานและสร้างรายได้ในชนบท การพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ และฟื้นฟูทรัพยากร พร้อมทั้งจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ 2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเม็ดเงินของรัฐเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ และเพื่อให้สามารถบรรเทาภาวะความเดือดร้อนของประชาชนและภาคธุรกิจได้ โดยมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะแรกคือ ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติโดยตรง และกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยของภาครัฐและ

เอกชน ให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม และมีโอกาสสร้างไหล่น้อยที่สุด มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือและขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้ง 4 ด้าน คือ

1. **กระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ** เป็นโครงการที่เน้นกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยและลดค่าครองชีพของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยและผู้สูงอายุ โดยการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนโดยตรง และลดภาระค่าครองชีพ เพื่อให้ประชาชนมีเงินเหลือในการจับจ่ายใช้สอยสินค้าและบริการอื่น ๆ มากขึ้น

2. **เพิ่มการใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐ** เป็นโครงการที่เน้นการลงทุนโดยภาครัฐ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เกิดการสร้างงานและรายได้ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก และยกระดับคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบท

3. **ช่วยเหลือและส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชน** เป็นโครงการที่เน้นการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมภาคเอกชนเพื่อลดการเลิกจ้าง กระตุ้นให้เกิดการลงทุนใช้จ่ายเพื่อสร้างงานในระบบเศรษฐกิจ

4. **บรรเทาผลกระทบจากภาวะหดตัวของภาคส่งออกและการท่องเที่ยว** เป็นโครงการที่เน้นการช่วยเหลือภาคส่งออกและการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากวิกฤติเศรษฐกิจโลก โดยกระตุ้นการท่องเที่ยว และลดความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจของผู้ส่งออก

หนึ่งในมาตรการกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ โดยการสร้างกำลังซื้อภายในประเทศ ในวงกว้างอย่างทั่วถึง เห็นผลเร็ว และรวดเร็วไหล่น้อยที่สุด เพื่อพยุงเศรษฐกิจช่วงเวลาที่เศรษฐกิจหดตัวในระยะเร่งด่วน กระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศโดยนำเงินใต้มือประชาชนผู้มีรายได้น้อยโดยตรง คือ โครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ (เช็คช่วยชาติ) โดยการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือค่าครองชีพแก่ประชาชนและบุคลากรภาครัฐที่ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าเดือนละ 15,000 บาท เป็นเงินคนละ 2,000 บาท โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้นกว่า 19,000 ล้านบาท โดยมีผู้มีสิทธิรับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ 3 กลุ่มคือ ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม บุคลากรภาครัฐ และกลุ่มบุคลากรโรงเรียนเอกชน ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน จำนวนกว่า 9 ล้านคนทั่วประเทศ โดยการที่กระทรวงแรงงาน กรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่สังกัด มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งมอบเช็คใ้ถึงมือผู้มีสิทธิ มีการลงทะเบียนผู้ประกันตนรับเช็คช่วยชาติภายในวันที่ 31 พฤษภาคม 2552 เริ่มจ่ายเช็คช่วยชาติ ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2552 โดยมีเป้าหมายจ่ายเช็คทั้งหมด 5.5 ล้านฉบับ ภายในวันที่ 8 เมษายน 2552 และสิ้นสุดโครงการในเดือนมิถุนายน 2552

ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ ได้แก่

1. ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ได้แก่ ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาตรา 39 มาตรา 40 และ มาตรา 38(2) ซึ่งผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพเป็นจำนวน 8,138,815 คน จากจำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมทั้งหมด 9,293,553 คนทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 84.8

2. บุคลากรภาครัฐ ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการตำรวจ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว ข้าราชการทหาร รวมทั้งทหารเกณฑ์ ข้าราชการบำนาญ เจ้าหน้าที่ของรัฐคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ อาสาสมัครทหารพราน สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน พนักงานรัฐวิสาหกิจ บุคลากรของหน่วยงานรูปแบบพิเศษ (องค์กรมหาชน) บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

3. บุคลากรโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระบบกองทุนสงเคราะห์ที่มีสิทธิรับเงิน ครูที่อยู่นอกระบบกองทุนสงเคราะห์ที่ต้องตรวจสอบสาเหตุที่อยู่นอกระบบกองทุนสงเคราะห์ กลุ่มบุคลากรอื่นในโรงเรียนเอกชน เช่น พนักงานขับรถยนต์ นักการภารโรง พี่เลี้ยงเด็กที่ต้องตรวจสอบว่าบางส่วนอาจจะควรอยู่ในระบบประกันสังคม แต่โรงเรียนไม่จัดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 ผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพจากรัฐบาลทั่วประเทศ

ผู้ได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพจากรัฐบาล	จำนวน (คน)	สัดส่วน
ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม	8,138,815	84.8
บุคลากรภาครัฐ	1,324,973	13.8
บุคลากรโรงเรียนเอกชน	132,604	1.4
รวม	9,596,392	100.0

ที่มา : กระทรวงแรงงาน

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเมืองหลักของภาคเหนือ เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ อุตสาหกรรม และการคมนาคม จึงมีเส้นทางคมนาคมหลักทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและเส้นทางมาตรฐานหลายสายทำให้การเดินทางติดต่อภายในจังหวัด การเดินทางสู่จังหวัดใกล้เคียงและกรุงเทพมหานครเป็นไปได้โดยสะดวก และนอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัด ศาสนสถาน และอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับของ

นักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่แวะมาเยี่ยมเยือนท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูล ณ วันที่ 31 กันยายน 2551 จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนประชากร 1,590,681 คน จำนวนแรงงาน 960,907 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552) มีผู้ได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพทั้งหมด 193,846 คน จำนวนผู้ได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ คิดเป็นร้อยละ 20.2 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจโดยสร้างกำลังซื้อภายในประเทศ โดยผ่านโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ โดยการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือค่าครองชีพแก่ประชาชนและบุคลากรภาครัฐที่ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าเดือนละ 15,000 บาท เป็นเงินคนละ 2,000 บาทนั้น จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชาชนและบุคลากรภาครัฐที่ได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงลักษณะการดำเนินโครงการในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษารูปแบบรายจ่ายจากเงินที่ได้รับจากโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพ ผู้ได้รับเงินได้นำเงินไปใช้จ่ายอย่างไร และเป็นจำนวนเท่าไร และวัดระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับเงินจากโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพ ทั้งด้านนโยบายการให้เงินช่วยเหลือ และด้านบริการของเจ้าหน้าที่สถานที่ในการรับเงินช่วยเหลือ รวมถึงสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับงบประมาณการใช้จ่ายด้านเงินช่วยเหลือค่าครองชีพของรัฐบาล ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมในการบริโภคของประชาชน รวมไปถึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษารูปแบบรายจ่ายเงินที่ได้รับจากโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับเงินจากโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ ในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงบประมาณการใช้จ่ายด้านเงินช่วยเหลือค่าครองชีพของรัฐบาล ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมในการบริโภคของประชาชน รวมไปถึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาถึงรูปแบบรายจ่ายจากเงินที่ได้รับจากโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ รวมทั้งเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของผู้ได้รับเงินจาก

โครงการดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม กลุ่มบุคลากรภาครัฐ และกลุ่มบุคลากรโรงเรียนเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2552

1.5 นิยามศัพท์

ผู้ประกันตนภาคบังคับมาตรา 33 หมายถึง ลูกจ้างซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์เป็นผู้ประกันตน หรือ ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนอยู่แล้วเมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ และยังเป็นลูกจ้างของนายจ้างซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม 2533 ให้ถือว่าลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตนต่อไป

ผู้ประกันตนตามมาตรา 38(2) คือลูกจ้างที่พ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 33 แล้ว สำนักงานประกันสังคมจะคุ้มครองสิทธิลูกจ้างต่ออีก 6 เดือน

ผู้ประกันตนภาคสมัครใจมาตรา 39 หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 โดยจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลง โดยการสิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้าง ให้ผู้นั้นมีสิทธิต่อไปอีก 6 เดือนนับแต่วันที่สิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้าง หรือตามระยะเวลาที่กำหนดเพิ่มขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องไม่เกิน 12 เดือนนับแต่วันที่สิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้าง

ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผู้ที่ได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้ประกันตนและจ่ายเงินสมทบแล้ว ไม่ว่าจะมาสมัครวันที่เท่าไร ก็จะมีผลการอนุมัติในวันที่ 1 ของเดือนถัดไป ส่วนเงินสมทบ จะคิดคำนวณเงินสมทบตั้งแต่เดือนที่เป็นผู้ประกันตนจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม

ค่าจ้าง หมายถึง เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ ไม่ว่าจะคำนวณตามระยะเวลา หรือคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้ในวันหยุดและวันลาซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงานด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณหรือจ่ายในลักษณะใด หรือโดยวิธีการใด และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร ในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 คำนวณจากค่าจ้างต่ำสุด 1,650 บาทต่อเดือน และสูงสุด 15,000 บาทต่อเดือน